

การศึกษวิเคราะห์แนวคิดประโยชน์นิยมในการประกอบธุรกิจ

An Analysis of Utilitarianism For Using as the Business Ethics

เทพวรรณ เตียมไธสง,

พระครูภาวนาโพธิคุณ และ จรัส ลีกา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Theppawan Tiamthaisong,

Phrakhru Bhavanabodhikun and Jaras Leeka

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: jack_nitikorn_wichuma2517@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดจริยศาสตร์ธุรกิจ 2) ศึกษาแนวคิดประโยชน์นิยมในทัศนะของจอห์น สจ๊วต มิลล์ 3) วิเคราะห์แนวคิดปรัชญาประโยชน์นิยมในการประกอบธุรกิจ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยการเก็บข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ตามหลักอุปนัยวิธี

ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดจริยศาสตร์ธุรกิจ เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญต่อสังคม และผู้บริโภค ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้องค์กรธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น โดยสิ่งที่บริษัทหรือองค์กรธุรกิจจะได้รับตอบแทน คือ ความเชื่อถือ ความทุ่มเท ภาพลักษณ์ที่ดี และก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อองค์กรธุรกิจนั้น ต้องรับผิดชอบต่อสังคม และผู้บริโภค หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย มากหรือกว้างแค่ไหน แต่สิ่งสำคัญ คือ ความรับผิดชอบต่อลูกค้า หรือผู้บริโภค

แนวคิดประโยชน์นิยมในทัศนะของจอห์น สจ๊วต มิลล์ มีแนวคิดที่เห็นว่าการตัดสินใจทางจริยธรรมว่าการกระทำอันใดดีหรือเลวนั้นอยู่ที่ประโยชน์ การกระทำใดที่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือความสุขแก่คนจำนวนมากที่สุด ในระยะเวลานานที่สุด ดีที่สุดหรือถูกที่สุด และการกระทำใดที่ก่อให้เกิดความทุกข์ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่เลว ความสุขของคนทุกคนเป็นตัวกำหนดค่าของพฤติกรรมของคน ความดีกับความสุขเป็นสิ่งเดียวกัน เราไม่อาจตัดสินการกระทำอันหนึ่งว่าถูกหรือผิดขาดตัวลงไป

แนวคิดประโยชน์นิยมในการประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบการจึงต้องคำนึงถึงผู้บริโภคซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคมมากที่สุด การสร้างความสุขแก่ผู้บริโภคจึงเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการพึงกระทำ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ยุติธรรม และเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค สิ่งต่างๆ เหล่านี้หากทำให้ผู้บริโภคเกิดความสุขในการซื้อสินค้า หรือการรับบริการที่ธุรกิจได้สร้างขึ้น ผู้บริโภคเหล่านี้ก็จะเกิดความประทับใจในตัว

* วันที่รับบทความ: 20 ธันวาคม 2563; วันแก้ไขบทความ 31 มกราคม 2564; วันตอบรับบทความ: 4 กุมภาพันธ์ 2564

Received: December 20, 2020; Revised: January 31, 2021; Accepted: February 4, 2021

สินค้าและบริการ ทำให้พนักงานขายมีรายได้จากการประกอบกิจการ และก่อให้เกิดความสุขแก่ตัวผู้ประกอบการเองที่ได้กำไรจากการคัดเลือกหรือผลิตสินค้าเพื่อมาขายอย่างมีคุณภาพให้แก่ผู้บริโภค

คำสำคัญ : จริยศาสตร์ธุรกิจ; ประโยชน์นิยม; จอห์น สจ๊วต มิลล์

Abstracts

This article aims to 1) study the concept of business ethics 2) study the concept of utilitarianism in the view of John Stewart Mill 3) analyze the concept of business ethics It is a documentary research. By collecting data from primary and secondary documents then the data were analyzed by descriptive and inductive method.

The research results were found that Concept of business ethics It is a concept that is important to society and consumers, which will be the motivation for businesses to become more socially responsible. What a company or business organization will receive is trust, dedication, good image. And cause the responsibility of the business organization Responsible for society and consumers or stakeholders how large or wide, but the main thing is the responsibility of the customer. Or consumers

John Stewart Mill's concept of Utilitarianism is of the view that judging the ethical values of what is good or bad is beneficial. What action brings the greatest benefit or happiness to many? In the longest time Best or cheapest And any act that causes suffering is considered a bad action. The happiness of everyone determines the value of human behavior. Goodness and happiness are the same thing. We cannot judge an action as right or wrong.

The concept of business advantage Entrepreneurs have to take into account the consumer who is the majority in society. Making happiness for consumers is what entrepreneurs should do. Regardless of the production of quality, fair and desirable products of consumers, these things, if the consumers are happy to buy products. Or receiving services that the business has created these consumers will have an impression of the products and services. Causing sales staff to earn income from the operation of the business And it brings happiness to the entrepreneurs who profit from selecting or producing products to sell with quality to consumers.

Keywords: Business Ethics; Utilitarianism; John Stewart Mill

บทนำ

“ธุรกิจ” หมายถึง การประกอบกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้มีการผลิตสินค้า และบริการ มีการซื้อขาย แลกเปลี่ยนจำหน่าย และกระจายสินค้าและมีประโยชน์หรือกำไรจากกิจกรรมนั้น ธุรกิจมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันมากเพราะนอกจากจะเป็นองค์การที่ผลิตสินค้า หรือบริการที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีวิต หรือปัจจัย ๔ การประกอบธุรกิจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็กหรือใหญ่แค่ไหนก็ตามสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ กำไร เพราะเป็นแรงจูงใจของการดำเนินการทางธุรกิจก่อให้เกิดการแข่งขันและการขยายตัวทางธุรกิจให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น การมุ่งทำกำไรให้สูงสุดเพื่อบรรลุเป้าหมายและความอยู่รอดจึงเป็นความรับผิดชอบหลักของการดำเนินธุรกิจนักธุรกิจส่วนหนึ่งจึงอาจต้องทำทุกวิถีทาง (แม้จะเป็นวิธีที่ไม่

ถูกต้อง) เพื่อให้องค์กรของตนอยู่รอดได้อย่างมั่นคง ซึ่งแต่ละองค์กรธุรกิจพยายามดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายคือกำไรให้มากที่สุดเพื่อความอยู่รอด องค์กรธุรกิจที่ขาดทุนก็ต้องปิดกิจการและออกไปจากวงการ ดังนั้นการทำการกำไรให้สูงสุดเพื่อบรรลุเป้าหมายและความอยู่รอดจึงเป็นความรับผิดชอบหลักของการดำเนินธุรกิจ นักธุรกิจส่วนหนึ่งจึงต้องทำทุกวิถีทาง แม้จะเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง เพื่อให้องค์กรของตนอยู่รอดได้อย่างมั่นคง (ปรีชา ช่างขวัญยืน, 2545 : 21)

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สืบเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจของประเทศที่อยู่ในสภาวะตกต่ำ ความผันผวนทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางสังคม รวมถึง สภาพแวดล้อมในการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปจึงส่งผลให้องค์กรต่างๆ ต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบาย รูปแบบการบริหารโครงสร้างองค์กร เพื่อให้สอดคล้องและทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยมนุษย์และเครื่องจักรให้เป็นสินค้าและบริการ กระบวนการและกิจกรรมดังกล่าวนี้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลในสังคม กิจกรรมทางธุรกิจที่สำคัญ คือ การผลิต ซึ่งเริ่มตั้งแต่กิจกรรมทางด้านการเกษตร การเพาะปลูก การจัดหาวัตถุดิบ การดำเนินการผลิต จนได้เป็นสินค้าสำเร็จรูป กิจกรรมต่อมา คือ การจัดจำหน่าย ได้แก่การนำสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตได้ไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค รวมทั้งกิจกรรมด้านบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับธุรกิจในด้านต่างๆ ซึ่งกิจกรรมใดก็ตามที่ทำให้เกิดมีการผลิตสินค้าหรือบริการขึ้น แล้วมีการแลกเปลี่ยนซื้อขายกันและมีวัตถุประสงค์จะได้ประโยชน์จากการกระทำกิจกรรมนั้น (กรองแก้ว อยู่สุข, 2532 : 1) และธุรกิจต้องดำเนินกิจการอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรม และได้กำไรดังคำพูดที่ว่าให้กำไรคุ้มค่า พัฒนาจิตใจ สันติภาพประสิทธิ พิชิตสนิยม (กิริติ บุญเจือ, 2538 : 78)

แนวคิดจริยศาสตร์ธุรกิจในปัจจุบัน ได้มีการหันมาศึกษาจริยธรรมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจกันเป็นอันมาก เพราะก่อให้เกิดความมั่นคงแก่ธุรกิจและอำนวยประโยชน์ให้กับสังคมอย่างยั่งยืนในโลกตะวันออกนั้นหากศึกษาในเชิงลึกเราจะพบว่า พ่อค้าหรือ เศรษฐี คือ นักธุรกิจ ที่มีบทบาททำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่สังคม ปัญหาเรื่องจริยธรรมเป็นปัญหาสากลของสังคมพัฒนาทุกแห่ง ความเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อมสมัยใหม่และเทคโนโลยีได้มีผลกระทบต่อระบบค่านิยม หรืออีกนัยหนึ่งความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระบบค่านิยมได้ส่งผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ไม่ว่าสิ่งใดจะเป็นเหตุก็ตาม ผลที่เกิดขึ้นคือพฤติกรรมบางประการของมนุษย์ในสังคมมิได้เป็นไปตามแนวทางจริยธรรมที่พึงประสงค์ในสังคมนั้น แม้ว่าหลักจริยธรรมที่พึงประสงค์ในสังคมนั้นจะได้พัฒนาไปตามเวลาและสภาวะแวดล้อมแล้วก็ตาม ซึ่งโดยธรรมชาติมนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีปัจจัยหลายประการที่ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เช่น ระเบียบปฏิบัติที่ออกมาในลักษณะกฎหมายข้อบังคับ หรือบทบัญญัติต่างๆ นอกจากระเบียบปฏิบัติดังกล่าวแล้ว สิ่งสำคัญยิ่งประการหนึ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์เพื่อความสงบสุขในสังคมก็คือ เกณฑ์ทางจริยธรรม อาจเปรียบได้ว่าเกณฑ์จริยธรรมก็เป็นสิ่งบังคับภายใน (Internal sanction) และกฎหมายเป็นสิ่งบังคับภายนอก (External sanction) ในแง่ของจริยธรรมนั้นคนที่ปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ต้องอาศัยหลักคุณธรรมที่ฝึกอบรมและจิตใจของมนุษย์นั้น มีความซับซ้อนมาก จากสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้แต่ละสังคมมี

เกณฑ์ทางจริยธรรมแตกต่างกันไป (Russell, 1995 : 54) คือจะเรียกได้ว่าดีหรือถูกนั้น ต้องเป็นสิ่งที่ปฏิบัติแล้วนำมาซึ่งประโยชน์ หรือความสุขมากกว่าความเสียหายหรือความทุกข์ เพราะความสุขเป็นยอดปรารถนาของคนทั่วไป และสิ่งอื่น นอกจากนั้นจะดีหรือถูกก็เพราะเป็นสิ่งเอื้ออำนวยให้เกิดความสุขความพอใจมากกว่าความทุกข์เท่านั้น พิจารณาคุณค่าจากผลการกระทำซึ่งจริยธรรมฝ่ายนี้เรียกว่า ประโยชน์นิยม (Utilitarianism) (Frederick, 1999 : 110)

จากการดำเนินธุรกิจที่ขาดจริยธรรม โดยไม่ให้ความสนใจจากผลกระทบจากการกระทำของตน สนใจเพียงเพื่อมุ่งผลประโยชน์ตน และองค์กรเป็นหลัก คือ ดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด จึงทำให้ปัญหาเกิดขึ้นมากมายทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เมื่อทำการวิเคราะห์จะพบว่า ในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันส่วนมากได้มีการนำแนวคิดจริยศาสตร์ตะวันตกมาใช้เป็นจริยศาสตร์ธุรกิจ นั่นก็คือแนวคิดจริยศาสตร์ประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ในทัศนะของ จอห์น สจ๊วต มิลล์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ยอมรับ “ประโยชน์” หรือ “หลักมสุข” (The Greatest Happiness Principle)” เป็นรากฐานของศีลธรรม โดยหลักมสุข ถือว่า “การกระทำที่ถูกต้อง คือการกระทำที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดความสุข (Happiness)... และการกระทำที่ผิด คือการกระทำที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดสิ่งที่สวนทางกับความสุข...” แนวคิดจริยศาสตร์ประโยชน์นิยม เป็นแนวคิดจริยศาสตร์ที่ถือเอาประโยชน์สุขเป็นเกณฑ์ตัดสินความผิดถูกชั่วดี กล่าวคือ การกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด เป็นการกระทำที่ถูกต้อง และหลักการนี้ตีความทางธุรกิจได้ว่า “การกระทำที่ถูกต้อง คือ การทำประโยชน์สูงสุดให้กับธุรกิจ หรือการทำผลกำไรสูงสุดให้กับกิจการ” (Philip, 2012 : 205)

จากประเด็นที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยเห็นว่า จากการดำเนินธุรกิจที่ขาดจริยธรรม โดยไม่ให้ความสนใจจากผลกระทบจากการกระทำของตน สนใจเพียงเพื่อมุ่งผลประโยชน์ตน และองค์กรเป็นหลักนั้นยังเป็นการดำเนินการที่ยังไม่เป็นประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิดปรัชญาประโยชน์นิยมในการประกอบธุรกิจเพื่อศึกษาแนวคิดในการประกอบธุรกิจของปรัชญาประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ซึ่งข้อมูลทางวิชาการในรูปแบบงานวิจัยนี้จักสามารถเป็นกรณีศึกษาเพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้แนวคิดในการประกอบธุรกิจและเป็นแบบแผนในการประยุกต์ใช้พุทธจริยธรรมในการประกอบธุรกิจได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพสังคมไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดจริยศาสตร์ธุรกิจ
2. เพื่อศึกษาแนวคิดประโยชน์นิยมในทัศนะของจอห์น สจ๊วต มิลล์
3. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดปรัชญาประโยชน์นิยมในการประกอบธุรกิจ

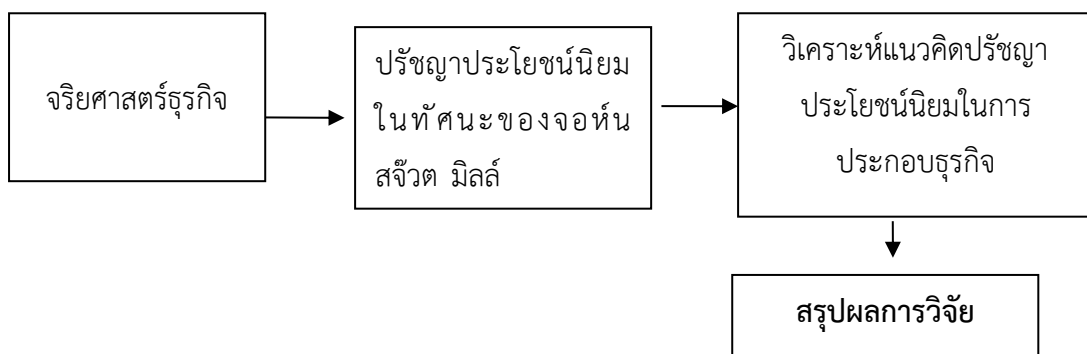
ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่
 - John Stuart Mill, (1957 : 64) “Utilitarianism”, in **Ethical Theories : A Book of Reading**, ed., A. I. Melden,
 - John Stuart Mill, (1963 : 120). **In The Collected Works of John Stuart Mill**. London: Toronto University Press and Routledge Kegan Pual.
2. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และหนังสือ ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้อง
3. ทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล
4. นำเสนอเป็นดุษฎีนิพนธ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลตามเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1.แนวคิดจริยศาสตร์ธุรกิจ

จริยศาสตร์ในการประกอบธุรกิจและวิชาชีพนั้นย่อมจะต้องมีมาตรฐานจริยธรรม โดยจะกำหนดไว้เป็นหลักจรรยาบรรณ เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินธุรกิจของนักธุรกิจ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรม และวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้อย่างเป็นปกติสุข คือทุกฝ่าย

ได้รับประโยชน์ที่พึงได้ และไม่ถูกทำให้เสียผลประโยชน์ที่ไม่ควรเสีย ได้รับความเป็นธรรมทั่วถึงกัน คือหนทางแห่งความสำเร็จที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจ หากจะประเมินประโยชน์ของจริยศาสตร์ต่อองค์กรธุรกิจแล้วสามารถที่จะจำแนกออกได้ดังต่อไปนี้คือ 1) ก่อให้เกิดความเชื่อถือ โดยธรรมชาติความเชื่อนั้นเกิดจากความซื่อสัตย์ดังนั้นคนที่มีความซื่อสัตย์เสมอ ย่อมได้รับความเชื่อถือ และความเชื่อคือที่มาของเครดิตทางการค้า ซึ่งเป็นปัจจัยที่ได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน ทั้งในด้านการลงทุนและการตลาด 2) ก่อให้เกิดความทุ่มเทของคนทำงาน อันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพอันทรงคุณค่าต่อการผลิตที่เต็มกำลัง หากบริษัทประกอบด้วยคนที่มีจริยธรรม ปฏิบัติต่อพนักงานทุกคนอย่างมีมนุษยธรรม และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ย่อมเป็นที่รัก ที่ผูกพันของพนักงานพนักงานย่อมทุ่มเทความสามารถต่อการผลิต หรือการบริการอย่างเต็มความสามารถ อันนำมาซึ่งผลการผลิตหรือการบริการที่ดี 3) ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี ซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีมีผลต่อตำแหน่งทางการค้าของบริษัท และมีผลต่อความภักดีที่ผู้บริโภคมีต่อสินค้าและบริการของบริษัท และภาพลักษณ์ทางการค้าที่ดีมีผลโดยตรงต่อการกำหนดราคา และความภักดีต่อสินค้าและบริการมีผลโดยตรงต่อสาธารณชน ซึ่งราคาขายละยอดขายมีผลโดยตรงต่อกำไร ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า จริยธรรมทางธุรกิจคือ ที่มาแห่งความร่ำรวย 4) ก่อให้เกิดการลดหย่อนทางกฎหมาย บริษัทที่มีประวัติทางจริยธรรมที่ดีงามเมื่อพลาดพลั้งไปมีคดีความกับบุคคลอื่นก็ดี หรือกับรัฐก็ดี ย่อมได้รับข้อลดหย่อนในบทลงโทษตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายของแต่ละสังคม 5) จริยศาสตร์ก่อให้เกิดการทำงานอย่างมีความสุข เมื่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับทางบริษัท ไม่ว่าจะเป็นผู้ถือหุ้น ผู้ร่วมงานในบริษัทลูกค้า ลูกค้า ผู้บริโภค รัฐบาล และสังคม ต่างก็มีจริยธรรมที่ดีต่อกัน ย่อมเป็นการสร้างสัมพันธ์อันดีและอบอุ่นขึ้น ทุกฝ่ายจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสบายใจ และไม่มีปัญหาความบาดหมางใจกันเกิดขึ้น หรือหากมีบ้างโดยอุบัติเหตุก็จะแก้ไขได้โดยง่าย การทำงานอย่างมีจริยธรรมต่อตนเอง และต่อกันและกัน จึงเป็นชีวิตการทำงานที่เป็นความสุขปราศจากความเครียดใด นอกจากความเครียดอันเกิดจากภาวะเสี่ยงบ้าง จริยธรรมในการปฏิบัติงานก็จะช่วยผ่อนคลายและลดความเครียดไปได้มากทีเดียว (กิริติ บุญเจือ, 2551 : 15)

หลักจริยศาสตร์ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งของการเพิ่มผลผลิต หรือผู้ให้บริการที่มีจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ ย่อมได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากลูกค้า ผู้ขาย ผู้ถือหุ้น คู่แข่งขัน พนักงานข้าราชการและประชาชนทั่วไป ทำให้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้อย่างยั่งยืนเพราะการเพิ่มผลผลิต โดยยึดแนวคิดทางจริยศาสตร์จะไม่ก่อให้เกิดการเบียดเบียนผู้อื่นโดยไม่เป็นธรรม ทำให้ทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน นำความสุขความเจริญมายังหน่วยงาน สังคมและประเทศชาติโดยรวม

2. แนวคิดประโยชน์นิยมในทัศนะของจอห์น สจ๊วต มิลล์

จอห์น สจ๊วต มิลล์ นำเสนอแนวคิดไว้ว่า หน้าที่ที่ยอมรับ “ประโยชน์” หรือ “หลักมสุข” เป็นรากฐานของศีลธรรม ถือว่าการกระทำที่ถูกต้อง ได้แก่ การกระทำที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดความสุข การกระทำที่ผิด ได้แก่ การกระทำที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดสิ่งที่สวนทางกับความสุข จะถูกผิดมากน้อยนั้นขึ้นอยู่กับแนวโน้มดังกล่าวนี้มากน้อยเพียงใด สุขในที่นี้หมายถึงความรื่นรมย์ การปราศจากความเจ็บปวด อสุขหมายถึง ความเจ็บปวดและ

ภาวะที่ไร้ความรื่นรมย์ การที่จะให้เข้าใจหลักศีลธรรมของลัทธินี้ มีเรื่องที่จะต้องกล่าวอีกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อที่ว่า ความรื่นรมย์และความเจ็บปวดนั้น ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง และมีขอบข่ายแค่ไหน ปัญหาจึงยังอภิปรายกันได้อีก แต่คำอธิบายเพิ่มเติมเหล่านี้ ไม่กระทบกระเทือนคติชีวิต อันเป็นหลักพื้นฐานของศีลธรรม ลัทธินี้คติชีวิตของลัทธินี้คือความรื่นรมย์ และการหลุดพ้นจากความเจ็บปวดเป็นจุดหมายเดียวที่น่าพึงปรารถนา และสิ่งอื่นใดที่น่าพึงปรารถนานั้น (ซึ่งมีมากมาย ตามคติของประโยชน์นิยมเช่นเดียวกับคติอื่นๆ) มันน่าพึงปรารถนา ก็เพราะตัวมันเองให้ความรื่นรมย์ หรือมิฉะนั้นก็เป็นวิถีที่พาไปสู่ความรื่นรมย์ และการหลุดพ้นความเจ็บปวด (Mill, 1957 : 13)

จอห์น สจ๊วต มิลล์ ได้เสนอกรอบแนวคิดจริยศาสตร์ประโยชน์นิยมไว้ว่า เป็นแนวคิดซึ่งยอมรับประโยชน์หรือหลักมสุขเป็นรากฐานของศีลธรรม ถือว่า การกระทำที่ถูกต้อง คือ การกระทำที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดความสุข และการกระทำที่ผิด ก็คือ การกระทำที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิด สิ่งที่สวนทางกับความสุขและความสุข หมายถึง ความรื่นรมย์และปราศจากความเจ็บปวด ความทุกข์ หมายถึง ความเจ็บปวดและภาวะไร้ความพึงพอใจนอกจากนี้ แนวคิดจริยศาสตร์ประโยชน์นิยม ที่มีหลักการ คือ หลักประโยชน์ หรือหลักมสุข มีความหมายรวมถึง การกระทำของผู้กระทำ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด ดังที่จอห์น สจ๊วต มิลล์ อธิบายไว้ว่า ข้าพเจ้าได้พูดถึงประเด็นนี้ในแง่ที่ว่า เป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้เข้าใจความคิดเรื่องประโยชน์ หรือเรื่องความสุข ซึ่งทั้งสองนี้เป็นหลักที่ชี้นำการกระทำของมนุษย์ แต่มันมิได้เป็นเงื่อนไขจำเป็นของการที่จะยอมรับหลักตัดสิน (ศีลธรรม) ของลัทธิประโยชน์นิยม เพราะหลักตัดสินของเรามีใช้ความสุขที่มากที่สุดของผู้กระทำ แต่เป็นความสุขที่มากที่สุด ของทั้งหมด เราอาจสงสัยได้ว่า คนที่สูงส่งมีความสุขกับความสูงส่งของเขาหรือไม่ แต่ข้อที่สงสัยไม่ได้ ก็คือ เขาได้ทำให้คนอื่น ๆ มีความสุขมากขึ้น และโลกโดยรวมก็ได้รับประโยชน์มากขึ้น ดังนั้น ลัทธิประโยชน์นิยมจะบรรลุเป้าหมายได้ก็โดยปลูกฝังบุคลิกที่สูงส่งให้เกิดขึ้นโดยทั่วไป ทั้งนี้ถึงแม้ว่าคนแต่ละคนจะได้รับประโยชน์จากความสูงส่งของผู้อื่น และความสุขของแต่ละคนก็ออกมาจากประโยชน์เหล่านี้.

ตามหลักมสุขที่ได้กล่าวมาข้างต้น จุดหมายสุดท้ายอันเป็นหลักตัดสินว่าสิ่งอื่นๆ น่าพึงปรารถนาหรือไม่ ไม่ว่าจะพิจารณาเรื่องสิ่งมีค่าของตนหรือของผู้อื่น ก็คือ การดำรงชีวิตที่ห่างจากความเจ็บปวดมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และถึงพร้อมด้วยความสุขสำราญทั้งในทางคุณภาพและปริมาณ มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ หลักนี้ซึ่งตามคติของลัทธิประโยชน์นิยมเป็นจุดหมายในการกระทำของมนุษย์ จึงจำเป็นต้องเป็นหลักศีลธรรมซึ่งนิยามกันว่าหลักและระเบียบของความประพฤติมนุษย์ การยึดหลักนี้จะทำให้ชีวิตในสภาพที่เราได้เอ่ยมานั้น เป็นชีวิตของมนุษย์จำนวนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และไม่เพียงมนุษย์เท่านั้น แต่รวมทั้งสัตว์โลกอื่น ๆ ด้วยถ้าธรรมชาติอำนวยให้ (Mill, 1957 : 84)

สรุปได้ว่า ประโยชน์นิยม มีแนวคิดที่เป็นไปเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด ถือว่า ความสุข เป็นผลลัพธ์ของการกระทำสำคัญที่สุด และใช้เป็นตัวตัดสินการกระทำว่าถูกหรือผิด แนวคิดจริยศาสตร์ประโยชน์นิยมมองว่า การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยตัวมันเอง ไม่ดีหรือชั่ว แต่ขึ้นอยู่กับว่า

ผลลัพธ์ของการกระทำนั้นก่อให้เกิดประโยชน์แค่ไหน สำหรับแนวคิดนี้สิ่งที่เป็นประโยชน์ก็คือสิ่งที่ก่อให้เกิดความสุขหรือให้หลุดพ้นจากความทุกข์ แนวคิดจริยศาสตร์ประโยชน์นิยมเป็นสุขนิยม เพราะถือว่าความสุขเป็นสิ่งที่ดีที่สุดของมนุษย์ เมื่อความสุขเป็นสิ่งที่ดีที่สุดของมนุษย์ การกระทำที่พาไปสู่ความสุขก็ย่อมถือว่าถูกต้อง และถ้าการกระทำที่พาไปสู่สิ่งที่สวนทางกับความสุขก็ย่อมถือว่าผิด และเนื่องจากมีความสุขเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ดังนั้น ความสุขจึงเป็นคุณค่าทางจริยธรรมของแนวคิดนี้

3. แนวคิดประโยชน์นิยมในการประกอบธุรกิจ

จริยธรรมในการประกอบธุรกิจก่อให้เกิดความเชื่อถือ โดยธรรมชาติความเชื่อถือเกิดจากความซื่อสัตย์ ดังนั้น คนที่มีจริยธรรมและมีความซื่อสัตย์ย่อมได้รับความเชื่อถือ และความเชื่อถือ คือ ที่มาของเครดิตทางการค้า ซึ่งเป็นปัจจัยได้เปรียบในเชิงแข่งขันทั้งด้านการลงทุนและการตลาด จริยธรรมก่อให้เกิดการทุ่มเท ของคนทำงาน เพราะมีความรัก ความศรัทธา มีความภูมิใจในองค์กรของตน อันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพอันทรงคุณภาพ (Qualitative Efficiency) การผลิตที่เต็มกำลัง (Full Capacity) องค์กรธุรกิจที่มีน้ำใจ มีจริยธรรมปฏิบัติต่อพนักงานทุกคนอย่างยุติธรรม มีมนุษยธรรม และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ย่อมเป็นที่รัก ที่ผูกพันของพนักงาน พนักงานย่อมทุ่มเทความสามารถทั้งร่างกาย แรงใจ และความคิดให้แก่องค์กร อย่างเต็มที่ในทุกๆ งานนำมาซึ่งผลงานที่ดีมีปริมาณคุณภาพและบริการที่สมบูรณ์ และก่อให้เกิดการทำงานอย่างมีความสุข เมื่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ถือหุ้น ผู้ร่วมงานในองค์กร คู่ค้า ผู้บริโภค รัฐบาล และสังคม ต่างมีจริยธรรมที่ดีต่อกัน ย่อมเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี ทุกฝ่ายจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสบายใจและไม่มีปัญหาบาดหมางใจกันเกิดขึ้น ดังนั้นการทำงานอย่างมีจริยธรรมต่อตนเองและต่อผู้อื่น จึงเป็นชีวิตการทำงานที่มีความสุข และหากมีการนำหลักการทฤษฎีจริยศาสตร์ธุรกิจกับทฤษฎีประโยชน์นิยม ของจอห์น สจ๊วต มิลล์ มาประยุกต์ใช้ในวิธีที่เหมาะสมแล้วยิ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจมากขึ้น

แนวคิดประโยชน์นิยมของจอห์น สจ๊วต มิลล์ จะเห็นว่าผู้ที่ประกอบการทางธุรกิจนั้นมีพันธะกับความสุขและความทุกข์เพราะการกระทำของมนุษย์ทุกอย่างเป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งความสุขและหลีกเลี่ยงความทุกข์ ลักษณะของธุรกิจแนวคิดนี้จะเป็นการมุ่งจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนำมาใช้เป็นสินค้าให้เกิดประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของมนุษย์มากที่สุด สำหรับมิลล์แล้ว หลักการแห่งประโยชน์มิได้เป็นหลักการที่ใช้แข่งขันกับหลักการอื่นๆ เนื่องจากพิจารณาเชิงประโยชน์นิยมมาเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับการกระทำการตัดสินใจทางศีลธรรม หลักการแห่งประโยชน์เป็นหลักการที่ทำให้หลักการอื่นสมเหตุสมผลกิจกรรมทางธุรกิจเป็นการสร้างพันธะของมนุษย์ที่มีต่อความสุข (Tom, 1991 : 137)

ซึ่งแนวคิดพื้นฐานแห่งการประกอบกิจการทางธุรกิจที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดประโยชน์นิยมที่แสดงลักษณะอันเป็นเงื่อนไขพื้นฐานทางเศรษฐกิจไว้ 4 ประการ ได้แก่ 1) ราคาและปริมาณสินค้าที่นำไปสู่ประโยชน์สูงสุด และนี่เป็นจุดหมายประการแรกที่ทำให้บุคคลทำธุรกิจ 2) ตราใบที่ประชาชนทุกขยาภศีลธรรมในโนธรรมของเขาจะยอมลดน้อยลง แต่เมื่อใดก็ตามที่ความเป็นอยู่ของเขาสุขสบาย ระดับศีลธรรมในจิตใจของเขาย่อมดีขึ้น นั่นหมายถึงมนุษย์ต้องการสวัสดิการในการดำเนินชีวิต มนุษย์ทุกคนต้องการความปลอดภัยโดย

ปราศจากการเสี่ยงไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิตหรือการดำเนินธุรกิจ ซึ่งเป็นที่มาของการสร้างสวัสดิการให้แก่พนักงานเอง และยังสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้ประกอบการตลอดจนประชากรที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้นๆ ด้วย 3) การสะสมทุน เกิดจากการเลื่อนการใช้ทุนไปในวันข้างหน้า เพราะมนุษย์ต้องการสะสมทุนเพื่อใช้เป็นปัจจัยในการผลิต ทำให้การผลิตมากและมีกำไร ประกอบกับการทุ่มเทแรงงานโดยใช้ทุนที่สะสมเพิ่มยิ่งทำให้ผลิตได้เพิ่มขึ้น การทำงานถือเป็นความทุกข์ที่คนงานต้องได้ค่าจ้างเป็นการทดแทน จึงเป็นการเลื่อนความสุขสนุกสนานของคนงานไปวันข้างหน้า การยอมทนรับความเจ็บปวดเพื่อค่าจ้างจึงเป็นคล้ายกำไรของการชะลอความสุขไปข้างหน้า 4) มนุษย์ต้องการแบ่งกำไรแก่กันและกัน ผลประโยชน์ตอบแทนอันพึงได้รับจากการผลิตก็คือปัจจัยการผลิตไม่ว่าจะเป็นค่าเช่าอันเป็นผลประโยชน์ตอบแทน แก่เจ้าของที่ดินจากผู้เช่าเป็นปัจจัยเบื้องต้นของการผลิต และการแบ่งผลกำไรเป็นรายได้ให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการในรูปแบบต่างๆ เช่น เจ้าของกิจการได้กำไรสุทธิ พนักงานได้ค่าตอบแทนในการทำงานเพิ่มขึ้นเมื่อกิจการมีกำไรมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ต้องได้รับการจัดสรรอย่างเป็นธรรมเสมือนเป็นการเฉลี่ยความสุขของปัจเจกบุคคลไปสู่ความสุขของสังคมด้วยแนวคิดเช่นนี้ถือเป็นแนวคิดทางธุรกิจตามแนวทางของประโยชน์นิยม ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวคิดของประโยชน์นิยมเป็นการกำหนดกรอบของธุรกิจให้มีความสัมพันธ์กับหลักมหัสยต้องนำสู่การกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขสูงสุด พึงพอใจสูงสุดแก่คนจำนวนมากที่สุด (Mill, 1963: 220)

ในส่วนของผู้ประกอบการต่อผู้บริโภคตามแนวคิดประโยชน์นิยมเห็นว่า การกระทำใดๆ จะต้องมีความตั้งใจอยู่ด้วย ในขณะที่แรงจูงใจเป็นเพียง ความรู้สึกซึ่งทำให้เขาจงใจกระทำ ซึ่งมีผลต่อศีลธรรมของการกระทำจะถูกตอกก็ต่อเมื่อมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความสุขแก่บุคคลส่วนใหญ่ในสังคม ดังนั้นตามแนวทางของประโยชน์นิยม ในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการจึงต้องคำนึงถึงผู้บริโภคซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคมมากที่สุด การอยู่รอดของธุรกิจนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริโภคเป็นสำคัญ การสร้างความสุขแก่ผู้บริโภคจึงเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการพึงกระทำ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพที่ยุติธรรมและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค การสร้างงานบริการให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค การรับประกันคุณภาพของสินค้า เป็นต้น สิ่งเหล่านี้หากทำให้ผู้บริโภคเกิดความสุขในการซื้อสินค้าหรือการรับบริการที่ธุรกิจได้สร้างขึ้น ผู้บริโภคเหล่านี้ก็จะเกิดความประทับใจในตัวสินค้าและบริการ ทำให้พนักงานขายมีรายได้จากการประกอบการและก่อให้เกิดความสุขแก่ตัวผู้ประกอบการเองที่ได้กำไรจากการคัดเลือกหรือผลิตสินค้าเพื่อมาขายอย่างมีคุณภาพให้แก่ผู้บริโภค ดังนั้น การที่ผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของสังคมโดยรวมก็จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อตัวผู้ประกอบการเอง จะทำให้ธุรกิจของผู้ประกอบการอยู่รอดได้ เพราะผู้ประกอบการมิได้คำนึงถึงแต่ตนเองอย่างเดียว แต่ผู้ประกอบการยังต้องคำนึงถึงประโยชน์สุขที่จะเกิดขึ้นแก่พนักงานและผู้บริโภคด้วย ซึ่งเป็นคนในสังคมด้วยเช่นกัน จึงจะทำให้การดำเนินธุรกิจนั้นเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

อภิปรายผลการวิจัย

จริยศาสตร์ธุรกิจ การนำเอาแนวคิดทางจริยศาสตร์ไปใช้กับสาขาวิชาต่างๆ เช่น จริยธรรมทางธุรกิจจริยธรรมทางการแพทย์ ฯลฯ เนื่องจากจริยศาสตร์ให้ความรู้ในเรื่องคุณค่าแห่งชีวิตมนุษย์ ว่าควรยึดถือในสิ่งซึ่งเป็นความต้องการที่แท้จริงของชีวิต อันเป็นสิ่งที่ประเสริฐสุดและควรค่าแก่การแสวงหาของชีวิต ดังนั้นจริยศาสตร์จึงเข้ามามีบทบาทในการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิตเพื่อมนุษย์จะได้ใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน เพราะจริยศาสตร์จะช่วยให้มนุษย์มีความเข้าใจในตนเอง ผู้อื่น และสังคม อีกทั้งมนุษย์จะได้รับความเจริญก้าวหน้าในชีวิตต่อไป อันจะส่งผลให้บรรลุถึงสิ่งที่ตนได้ยึดถือไว้ และเป็นการผสมผสานระหว่างเศรษฐกิจและจริยธรรมโดยมีเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมนโยบายและการปฏิบัติของภาคธุรกิจในการสร้างความสำเร็จในการประกอบการอย่างมีความรับผิดชอบ มีความยั่งยืน มีผลในระยะยาวขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างผู้มีส่วนได้เสียในกิจการนั้นๆ อันได้แก่ ผู้ลงทุน ลูกจ้างลูกค้า ชุมชน ตลอดจนสภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล สอดคล้องกับ สมคิด บางโม (2550 : 30) ที่อธิบายถึงกล่าวถึงจริยธรรมของผู้ประกอบธุรกิจว่า ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ 1) จรรยาบรรณต่อลูกค้า ต้องให้บริการลูกค้าให้ดีที่สุด จัดหาสินค้าหรือผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีมาบริการให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า 2) จรรยาบรรณต่อรัฐ คือการปฏิบัติตามกฎหมายที่เป็นชัดเจน ต้องไม่ทำเกี่ยวข้องกับของต้องห้าม จัดทำบัญชีตามที่กฎหมายกำหนด ยื่นแบบประเมินและชำระภาษีตามกำหนดเวลาไม่หลีกเลี่ยงภาษี 3) จรรยาบรรณต่อเจ้าของเงินทุน ในกรณีที่ผู้ประกอบการเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทผู้ถือหุ้นบริษัท คือ เจ้าของเงินทุน จุดมุ่งหวังของเจ้าของทุนคือกำไร ดังนั้นพนักงานโดยเฉพาะระดับผู้บริหารบริษัทอย่างสุดความสามารถด้วยความซื่อสัตย์สุจริตให้บริษัทมีกำไรสูงสุดภายในขอบเขตของจรรยาบรรณของนักธุรกิจ 4) จรรยาบรรณต่อลูกจ้างหรือพนักงาน เนื่องจากการดำเนินนักธุรกิจจะต้องมีลูกจ้างทำหน้าที่ต่างจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของบริษัท ดังนั้นผู้ประกอบการหรือพนักงานระดับบริหารจะต้องจ่ายค่าจ้างอย่างเป็นธรรม จัดสวัสดิการให้และพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถมากขึ้น 5) จรรยาบรรณต่อสังคม นักธุรกิจที่ดีเยี่ยมจะบริหารธุรกิจของตนโดยเคารพและปฏิบัติตามจรรยาบรรณของการประกอบธุรกิจ สร้างสรรค์ประโยชน์ส่วนรวม ไม่สร้างปัญหาให้สังคมไม่สร้างภาวะมลพิษให้แก่สิ่งแวดล้อม และไม่เอาเปรียบสังคม

ประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ในทัศนะของ จอห์น สจ๊วต มิลล์ ลักษณะที่เด่นของทฤษฎีประโยชน์นิยมคือ ความดีหรือความถูกต้องไม่มีลักษณะที่พ้นโลกแต่เป็นความสุขหรือประโยชน์ที่มีได้ในโลกนี้ และขยายกรอบการวิเคราะห์ครอบคลุมจำนวนคนที่มากขึ้น ในการกระจายความสุขให้แก่ทุกคนที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมกันการกระทำที่ถูกต้องคือการกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์ปริมาณมากที่สุดแก่คนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวนมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิภูณชรัศม์ พูลพล (2557 : บทคัดย่อ) เป็นแนวคิดที่ถือเอาประโยชน์สุขเป็นเกณฑ์ตัดสินความผิดถูกชั่วดี กล่าวคือ การกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด เป็นการกระทำที่ถูกต้อง และหลักการนี้ตีความทางธุรกิจได้ว่า “การกระทำที่ถูกต้อง คือ การทำประโยชน์สูงสุดให้กับธุรกิจ หรือการทำผลกำไรสูงสุดให้กับกิจการ

แนวคิดปรัชญาประโยชน์นิยมในการประกอบธุรกิจ เป็นแนวคิดที่มุ่งหวังให้ธุรกิจเป็นองค์กรธุรกิจที่ดี และมีผลกำไร จึงมีคุณค่าในฐานะเป็นหลักการเพื่อการมีชีวิตที่ดีและเป็นองค์กรธุรกิจที่ดี ให้ความสำคัญกับผู้กระทำ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ คำพอง งามภักดิ์ (2543 : บทคัดย่อ) เป็นได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดประโยชน์นิยมกับแนวคิดพระพุทธศาสนา” พบว่าจริยธรรมทางธุรกิจเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำเนินการทางธุรกิจให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคตลอดทั้งต้องเกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวมในเรื่องการรักษาสภาพแวดล้อมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดองค์กรธุรกิจควรมีส่วนในการให้บริการในการเสริมสร้างความรู้และสาธารณกุศลเพื่อให้ทุกคนได้รับความสุขในการดำเนินชีวิตกล่าวได้ว่าแนวคิดทั้งสองต่างเน้นที่ความเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่กันและกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ยังมีประเด็นที่เป็นประโยชน์นำศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไป เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น เห็นว่าควรที่จะศึกษาวิจัยเรื่องดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ประโยชน์นิยมของจอห์น สจ๊วต มิลล์ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดให้สมบูรณ์มากขึ้นแต่หากพิจารณาแล้วเป็นทฤษฎีเชิงอุดมคติมากกว่าจะเป็นแบบเชิงสุขนิยม หากยึดหลักการของมิลล์นั้นก็ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อองค์กรธุรกิจโดยรวม แต่คนส่วนใหญ่จะนึกถึงผลประโยชน์ของตนเองก่อนเป็นส่วนมาก จึงเหมือนเป็นการยึดหลักการประโยชน์นิยมเพื่อกล่าวอ้างเท่านั้น

2) หากมีการปลูกฝังด้านจริยศาสตร์ที่ดีเช่น ในทฤษฎีเชิงหน้าที่หรือจริยศาสตร์คุณธรรมนั้นมีผลส่งให้ทฤษฎีประโยชน์นิยมของจอห์น สจ๊วต มิลล์ อาจนำมาใช้ได้จริงเพื่อเกิดประโยชน์เพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในงานวิจัยในครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปประยุกต์ให้เป็นแนวทางหรือประโยชน์ในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดในทางจริยศาสตร์ในรูปแบบอื่นๆ เช่น

1. การวิเคราะห์ธุรกิจในทฤษฎีประโยชน์นิยมกับพระพุทธศาสนา
2. การศึกษาธุรกิจเชิงประยุกต์ในทฤษฎีประโยชน์นิยมกับหน้าที่นิยม
3. การศึกษาด้านจริยศาสตร์ในการปฏิรูปธุรกิจสมัยใหม่

เอกสารอ้างอิง

กรองแก้ว อยู่สุข และ พิมพา สรายุทธ. (2532). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจ*. กรุงเทพมหานคร: ประยูรวงศ์
กิริติ บุญเจือ. (2551). *คู่มือจริยศาสตร์ตามหลักวิชาการสากล*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

- กীরติ บุญเจือ และ พิมพา อาทิตยา. (2538). *พื้นฐานจริยศาสตร์วิชาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
อัสสัมชัญ
- คำพอง งามภักดิ์. (2543). *ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดประโยชน์นิยมกับแนวคิดพระพุทธศาสนา*. วิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2545). *ทุนนิยมกับพระพุทธศาสนา. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
9 (1), 4-96
- สมคิด บางโม. (2550). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน์.
- อภิปยุตธรรม์ พูลพล. (2557). *วิเคราะห์ทฤษฎีจริยศาสตร์ธุรกิจกับทฤษฎีประโยชน์นิยมของ จอห์น สจ๊วต
มิลล์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- John Stuart Mill, (1963). *In The Collected Works of John Stuart Mill*. London: Toronto
University Press and Routledge Kegan Paul.
- John Stuart Mill, (1957) “*Utilitarianism*”, in *Ethical Theories : A Book of Reading*, ed., A. I.
Melden,
- Russell, D. W. (1955). *The Dignity of Man*. New York : Harper
- Frederick, C. (1999). *A History of Philosophy*. New York : Image Book
- Philip, Stokes. (2012). *Philosophy 100 Essential Thinkers: the ideas that have shaped our
World*. UK: Arcturus Publishing
- Tom L. B. (1991). *Philosophical Ethics*. New York: Mc Graw – Hill.